

اهداف آموزشی

چه چیزی باید ارزیابی شود؟

این، اولین و مهمترین سؤالی است که باید پرسیده شود. بیشتر مدرسان مدعی اند که درباره آن فکر کرده اند اما تجربه نشان داده است که بیشتر مشکلاتی که در ارزیابی با آن مواجه می شویم، ناشی از عدم توجه کافی نسبت به این موضوع است. شاید بتوان گفت که مهمترین کارکرد ارزیابی، تعیین میزان دستیابی به اهداف یادگیری است. هاردن بیان می کند که برای پاسخگویی به این سؤال، توجه به اهداف کلی و اهداف ویژه آموزشی، می تواند راهگشا باشد. هاردن معتقد است که بسیاری از مدرسان به اندازه کافی در مورد این سؤال تفکر نمی کنند. از آنجا که اهداف، مقصد نهایی ما را از تدریس بیان می کنند بنابراین هر چه دقیق تر و جزئی تر مشخص شده باشند، می توان از آنها برای نشان دادن رفتارهای قابل سنجش مورد انتظار از دانشجویان استفاده نمود.

اهداف ارزیابی

ارزیابی محرک یادگیری است. این عبارت کوتاه نقش محوری ارزیابی را در هر شکلی از آموزش به صراحت بیان می کند. با استفاده از نتایج حاصل از ارزیابی می توان نواقص و کمبودهایی را که در عملکرد فراگیران و برنامه آموزشی وجود دارد شناسایی نمود. به طور کلی، ارزیابی در صورتی که به درستی انجام شود، اهداف متعددی را محقق می سازد. تعدادی از این اهداف به شرح زیر است:

- تعیین میزان دستیابی به اهداف یادگیری و قضاوت در مورد توانمندی های فراگیران
- ترغیب فراگیران به یادگیری بیشتر
- حمایت از یادگیری فراگیران از طریق ارائه بازخورد
- تعیین بهترین دانشجویان
- پیش بینی عملکرد فراگیران در آینده
- تدوین و ارزشیابی برنامه های آموزشی

اهمیت ارزیابی

ارزیابی فراگیران یکی از قسمت های اصلی یک برنامه درسی است. ارزیابی صحیح می تواند با هدایت مدرسان و فراگیران تأثیرات قابل توجهی بر کل برنامه درسی اعمال کند و بیش از هر عامل دیگری در موفقیت یا شکست یک برنامه تأثیرگذار باشد. اینکه فراگیران چه مطلبی، در چه سطحی و به چه طریقی فرا می گیرند، به میزان زیادی به تفکر آنان درباره اینکه چگونه در انتها، مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت، بستگی دارد. ارزیابی های به عمل آمده باید به گونه ای باشند که به فراگیران دید درستی در خصوص اینکه چه مطالبی باید فرا گرفته شود و چگونه باید آن مطلب را فرا گیرند، ارائه نمایند. از سوی دیگر، اغلب اوقات، تصمیمات مهم آموزشی بر پایه نمره ای که یک دانشجو در امتحانات خود کسب می کند، اتخاذ می شوند. همه مدرسان، به طور مستقیم و غیرمستقیم، توانایی های دانشجویان خود را ارزیابی می کنند، بنابراین لازم است با جریانات فکری حاکم بر ارزیابی آشنا باشند و پنج سؤال ذیل را مورد بررسی قرار دهند.

۱. چه چیزی باید ارزیابی شود؟
۲. چرا ارزیابی انجام می شود؟
۳. چه کسی ارزیابی را انجام می دهد؟
۴. چه وقت باید ارزیابی انجام شود؟
۵. چگونه ارزیابی انجام شود؟

طبقه بندی اهداف آموزشی

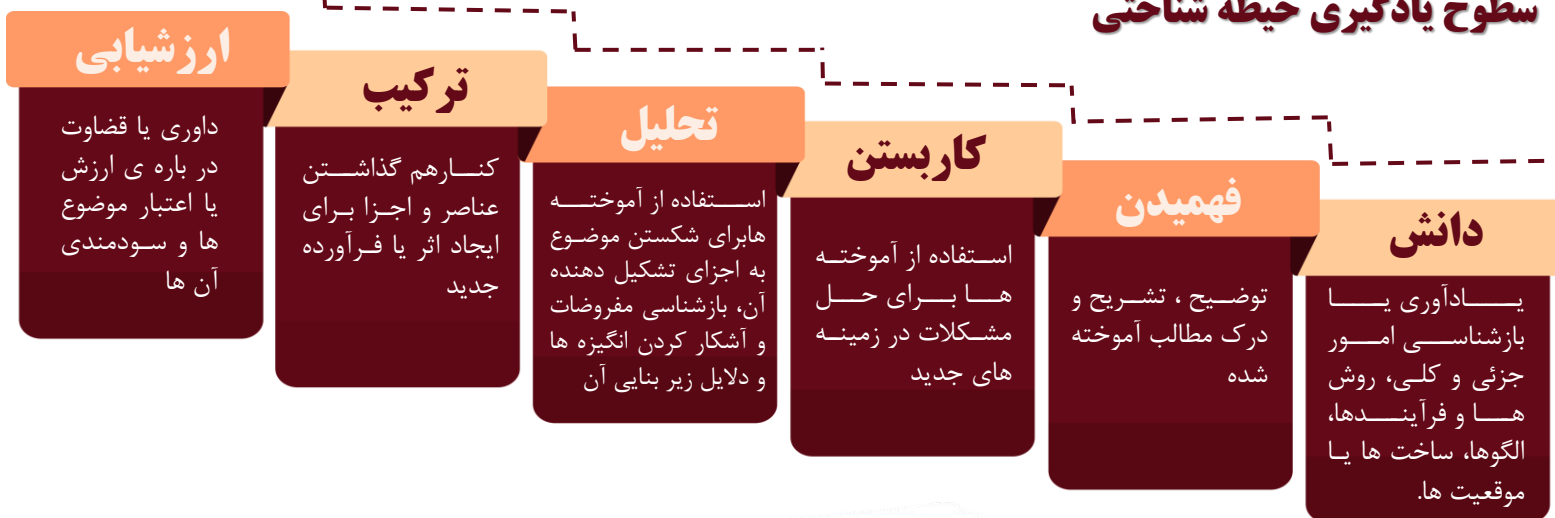

نوشتن هدف، فرایند آموزش را روشن می کند و به طراحی اثربخش آزمون کمک زیادی می کند. در یک طبقه بندی کاربردی، گروهی از استادان دانشگاه به رهبری بنجامین بلوم با هدف بهبود امتحانات چندگزینه ای، اهداف آموزشی را در سه حیطه دانش (شناختی cognitive)، نگرش (عاطفی affective) و مهارت (روانی-حرکتی psychomotor)، قرار داده اند و هر یک از این حیطه ها شامل تعدادی طبقه است. بلوم، طبقه بندی خود را یک نوع رده بندی نامید. یعنی یک نوع طبقه بندی ترتیبی و منظم که در آن هر مرحله به دنبال مرحله قبل گنجانده می شود. برای طراحی یک امتحان، استفاده از این طبقه بندی، منطقی و آسان است.

در حیطه دانش که در حوزه شناختی قرار می‌گیرد، فرایندهایی که با فعالیت‌های ذهنی و فکری سر و کار دارند مانند به یاد آوردن حقایق از طریق درک، به توانمندی حل مسئله کمک می‌کند. آزمون‌های مورد نیاز برای سنجش هدف‌های حوزه شناختی، آزمون‌های توانایی شناختی هستند که غالباً به صورت کتبی تهیه و اجرا می‌شوند. طبقه بندی حیطه دانش دارای شش طبقه اصلی است:

سطوح یادگیری حیطه شناختی

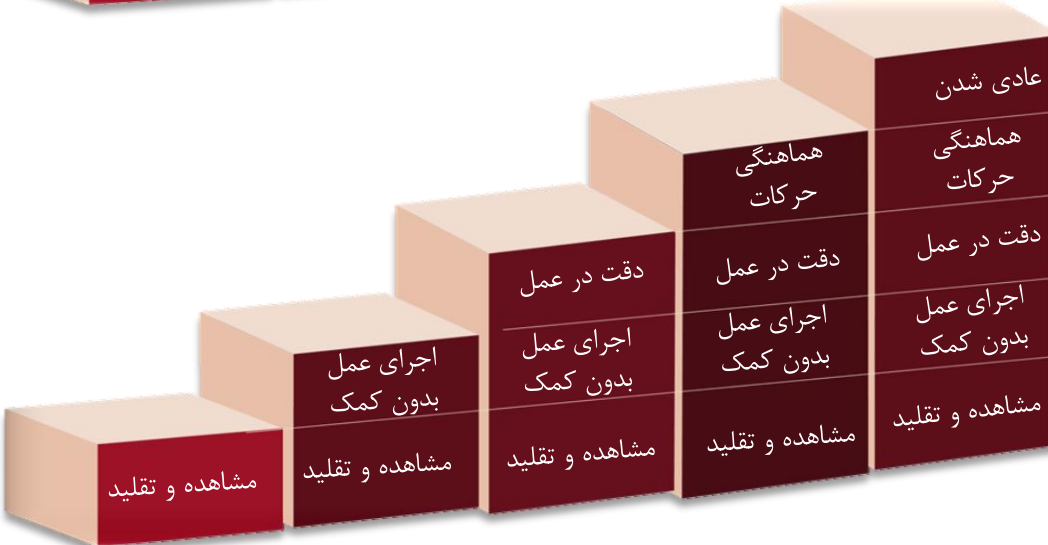
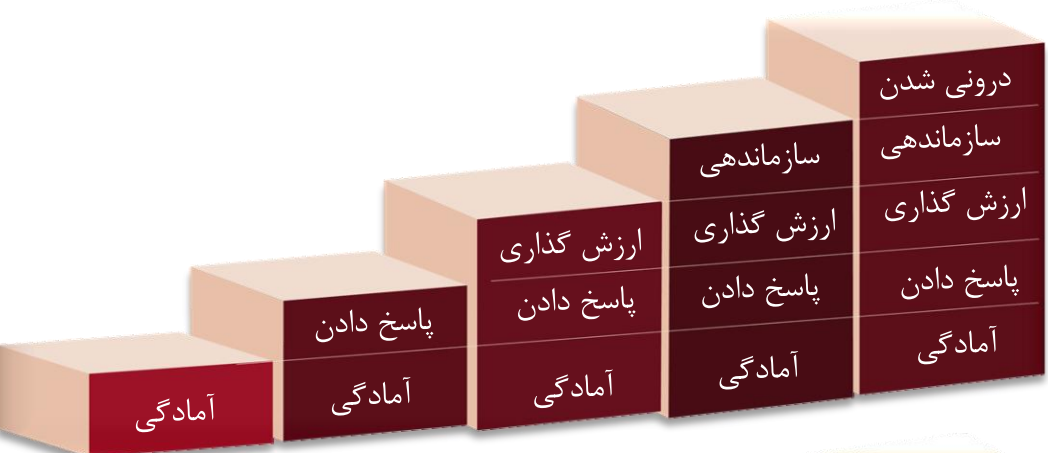

سطوح یادگیری حیطه عاطفی

در حیطه عاطفی یا نگرش، ویژگی‌های دانش‌جویان و باور و نگرش آنها نسبت به پزشکی، بیماران و همکلاسی‌هایشان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این حیطه شامل هدف‌هایی است که تغییرات حاصل در علاقه‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌ها را نشان می‌دهد. طبقه بندی حیطه عاطفی دارای پنج طبقه اصلی است:

سطوح یادگیری حیطه روانی-حرکتی

در حیطه مهارت یا روانی-حرکتی، مهارت‌هایی که برای یک پزشک ضروری است، می‌تواند مورد سنجش واقع شود. هر فعالیتی که علاوه بر جنبه روانی دارای جنبه جسمانی نیز باشد، در این حیطه جای دارد. طبقه بندی حیطه عاطفی دارای پنج طبقه اصلی است:

1. Amin Z, Seng CY, Eng KH. Practical Guide to Medical Student Assessment. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. 2006.
2. Tabish SA. Assessment Methods in Medical Education. Int J Health Sci (Qassim). 2008; 2(2): 3-7.
3. Mirzaei AR, Kawarizadeh F, Lohrabian V, Yegane Z. Evaluation Methods of the Academic Achievement of Students; Ilam University of Medical Sciences. Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences 2015;8(2):91-97.
4. Jalili M, Khabaz Mafinejad M, Gandomkar R, Mortaz Hejri S. Principles and methods of student assessment in health professions. 1st ed. The Academy of Medical Sciences Islamic Republic of Iran; 2017.

منابع

تهیه، تنظیم و طراحی

دکتر ام البنین آتش بهار
الناز همایونلو

download

